

‘Water en bodem sturend’ stevige stap voor aanpak bodemdaling

Woensdag 30 november 2022

Met de Kamerbrief [Water en bodem sturend](#) die op 25 november 2022 is verschenen, heeft het kabinet nadere invulling gegeven aan het regeerakkoord en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). ‘Water en bodem sturend’ (WBS) wordt een belangrijk uitgangspunt in de ruimtelijke ordening van Nederland. Het [Platform Slappe Bodem](#) vindt dat met de brief een goede stap wordt gezet om bodemdaling hoger op de agenda te zetten en er concrete nationale doelen aan te verbinden. Die stap is van cruciaal belang: voor de woningbouwplannen die vooral in de laag gelegen delen van Nederland moeten worden gerealiseerd, het behoud van de bestaande woonomgeving en het realiseren van de kwaliteits- en klimaatdoelen.

Niet afwentelen

Het Platform juicht toe dat de bepleite levenscycluskostenbenadering als instrument ingezet wordt om duurzame keuzes te maken in bebouwde gebieden en om kosten (o.a. voor bodemdaling) niet af te wentelen op de toekomst. Verbetering en het meer dwingend maken van de watertoets kan leiden tot duurzamere keuzes. Dit moet in nauwe samenwerking met en tussen gemeenten en waterschappen worden vormgegeven. Met het [Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie](#) hebben gemeenten, waterschappen en provincies al afgesproken ernaar te streven om in 2050 klimaatadaptief te zijn. Bodemdaling maakt onderdeel uit van deze afspraak. Met de Kamerbrief wordt dit nog eens aangescherpt.

Uitvoerbaarheid

Het Platform kan zich erin vinden dat er op slappe bodems onder voorwaarden gebouwd kan worden. Er zijn voorbeelden waar dit principe al is toegepast, zoals in de Zuidplaspolder bij Gouda (Westergouwe). Het is cruciaal dat de verschillende overheden hierin samenwerken. In de komende jaren zullen er nog veel huizen bijgebouwd moeten worden, waarbij de inrichting van deze nieuwe woonwijken bodemdalingsbestendig moet zijn. Daarvoor is kennis nodig, evenals regels en geld. De uitvoerbaarheid is dan ook een zorgpunt voor het Platform: bodemdalingsbestendige, klimaatadaptieve maatregelen leveren op termijn minder schade op, maar kosten nu geld en vragen expertise en omgevingsinformatie. Die factoren zijn niet overal aanwezig. Het gemeentefonds zou bijvoorbeeld beter moeten aansluiten op dit gat.

Bestaande woningvoorraad

Er zal ook een flinke inspanning geleverd moeten worden om de bestaande woonomgeving en openbare ruimte klimaatadaptief en bodemdalingsbestendig te maken. Dit is van groot belang om de huidige woningvoorraad kwantitatief en kwalitatief op peil te houden. In bebouwde gebieden is deze aanpak nog complexer dan bij nieuwbouw. Het verhogen van het grondwaterpeil alleen is in bebouwde gebieden niet voldoende, er moet innovatief en lichtgewicht worden opgehoogd en gereconstrueerd. Een bodemdalingsbestendige openbare ruimte is bovendien een voor iedereen toegankelijke openbare ruimte.

Gebiedsprocessen

De landelijke gebieden hebben met het [Nationaal Programma Landelijk Gebied \(NPLG\)](#) en het sturend maken van water en bodem flinke opgaven te verwerken. De samenhang van opgaven biedt kansen voor een geharmoniseerde aanpak, maar de complexiteit brengt ook het risico met zich mee dat gebiedsprocessen vertragen. Om de verschillende doelen te dienen en processen niet te vertragen, is het nodig om de onderlinge afhankelijkheden tussen de veenoxidatie, stikstof en waterkwaliteit goed in beeld te brengen. Daarbij is het van belang de gebiedskenmerken – water, bodem en landschap, maar ook sociaaleconomische en sociaalmaatschappelijke thema's – bij de te maken keuzes te betrekken. Dat kan alleen op gebiedsniveau en met voldoende middelen en kennis.

De keuze om grondwaterstanden structureel te verhogen, ondersteunt het Platform: niet alleen om de bodemdaling te stoppen, maar ook om schade aan bestaande gebouwen en infrastructuur in landelijke gebieden zoveel mogelijk te voorkomen. Hoe dat kan worden bereikt, kan het beste – met de nodige ondersteuning – in gebieden worden vormgegeven. In die gebieden moet er met elkaar worden onderzocht of en hoe aan een toenemende watervraag voldaan kan worden. Samenwerking tussen overheden – gemeenten, waterschappen, provincies en rijk – is daarom cruciaal om de bewoners en gebruikers van de gronden duidelijkheid en toekomstperspectief te bieden.

Faciliteren uitvoering

Het Platform Slappe Bodem dringt erop aan de uitvoerbaarheid verder te ondersteunen. Niet alleen met een richtinggevend kader, maar ook met kennis, data, ruimte voor innovatie en experiment en voldoende middelen. Het Platform staat klaar om bodemdalingsbestendigheid in bebouwde en landelijke gebieden verder handen en voeten te geven met ondersteuning van het Kenniscentrum bodemdaling en funderingen.